

Búcsú Reiman Istvántól

A magyar matematika egy nagy alakjától búcsúzunk ma. Reiman István matematikus volt.

A szó egy nagyon széles értelmében. Azzal kezdem, ami talán kevésbé ismert. Kiváló kutató volt, szép és fontos eredményekkel. A Zarankiewicz-problémáról szóló kombinatorikus cikkének gondolatait például az elsős matematikus hallgatóknak tanítom, a cikke 78 hivatkozás található a neten, közülük több 2010-es és 2011-es. De sok szép geometriai eredménye is volt.

A matematikusi feladatok közül az egyetemi oktatásban is kiválót nyújtott. 1953-tól 1970-ig az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, attól kezdve 1996-ig a Budapesti Műszaki Egyetem Geometriai Tanszékén tanította azokat, akiknek olyan szerencsájuk volt, hogy hozzá kerültek. 1986 és 1992 között az utóbbi helyen tanszékvezető is volt. Mint minden tevékenységét, az egyetemit is nagy tudással, alapos felkészüléssel és határtalan szerénységgel végezte.

Leghíresebb azonban a magyar matematikai tehetségek kiválasztásában, kinevelésében játszott szerepe által lett. 1961-től 2002-ig, 41 éven át volt a Nemzetközi Matematikai Olimpiákon résztvevő magyar csapat felkészítője. Az alap a Reiman-szakkör volt, amit kéthetenként, szombat délutánonként tartott. Azután az Olimpiák előtt volt egy intenzív felkészítés is. Sajnos idős korom megakadályozott abban, hogy részese legyek ezeknek az élménynek, én két évvel korábban, 1959-ben voltam olimpikon. De a kiemelkedő magyar matematikusok, akadémikusok, nagydoktorok négy évtizednyi hada ebből az iskolából került ki. Ők mesélnek a szakkör csodálatos hangulatáról. Kis füzetéből a táblára felírta a gondosan összeválogatott szép és izgalmas feladatokat, azután a háttérbe húzódott. Hagyta a diákokat érvényesülni, csak néha fűzött kommentárt egy-egy feladat megoldásához. Mennyi munka volt emögött! Hány és hány könyvből, szaklapból gyűjtötte össze a feladatokat! És micsoda pedagógiai érzéket kívánt a kihívás: az ország legtehetségesebb matematikus diákjaival dolgozni, mekkora felelősség, hogy belőlük kihozza a maximumot! Vezetése alatt sok nagy sikert ért el a magyar olimpiai csapat. Pedig nem ezt tartotta fő célnak, hanem azt, hogy kiváló, egészséges gondolkodású matematikusokat neveljen az országnak.

A nemzetközi matematikai közvélemény is jól ismerte és elismerte e tevékenységét. Részben az eredmények miatt, részben az olimpiai feladatokat összegyűjtő, angolul is megjelent kötetei alapján. A Matematikaversenyek Nemzetközi Szövetsége ezért 2000-ben Erdős-éremmel tüntette ki.

Szerénysége vitte e területre. Felvetődik a kérdés, hogy ha nem tölti idejét a fiatalok nevelésével, mennyivel több szép matematikai tételt alkothatt volna. De azt hiszem, helyesebb úgy számolni, hogy annak a több száz matematikusnak, akiket nevelt, egy-két cikkét a javára írjuk, hiszen azok – talán – nem születtek volna meg Reiman tanár úr nélkül hazánk és a világ matematikájának hasznára.

A Bolyai János Matematikai Társulat nevében is köszönetet kell mondanom áldozatos tehetségkiválasztó-nevelő munkájáért, de a különböző bizottságaink munkájában végzett tevékenységéért, hasznos tanácsaiért is.

Volt még egy érdekes munkája, amitől ismert lett az ország közvéleménye előtt is. Éveken át a fél ország ült éjjeli órákban a képernyő elé, hogy világos magyarázatait hallgatva megtudja, hogyan kellett volna a koszinuszos feladatot megoldani az egyetemi felvételin.

Az ország és a szakma megpróbálta kitüntetésekkel kifejezni háláját. 1993-ban Apácai Csere János-díjat, 2002-ben Rácz Tanár Úr Életműdíjat, 2007-ben pedig a Magyar Köztársasági Érdemérem tisztikeresztjét nyerte el.

Kedves Pista Bácsi, köszönjük Neked ezt az életet, a rengeteg munkát. Tudd, hogy érdemes volt. Százaknak adtál egy jó kezdetet, életre szóló élményt. Te vagy az egyik oka a magyar matematika világhírének.

Katona Gyula